

Η ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Στην 1 Δεκ. στην αίθουσα της Έταιρίας Κοινωνικών Έπιστημών ή κ. Ελένη Καρύδη, δικηγόρος, έκαμε μιá πολὺ ἐνδιαφέρουσα ὁμιλία στὴ σειρά τῶν διαλέξεων ποὺ ὀργανώνει ὁ Σύνδεσμος Ἑλληνίδων Ἐπιστημόνων. Τὸ θέμα τῆς ὁμιλίας τῆς ἦταν «Ἡ ἰθαγένεια γενικά καὶ εἰδικότερα ἡ ἰθαγένεια τῆς γυναίκα».

Τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐπίκαιρο. Ἡ Διεθνικὴ Ἐνωση γιὰ τὴν ψήφο καὶ τὴν ἰσοπολιτεία τῆς γυναίκας ἔχει ἀπὸ χρόνια ὀρίσει μιάν εἰδικὴ ἐπιτροπὴ μὲ πρόεδρο τὴ διακεκριμένη ἀγγλίδα νομικὸ Κρύσταλ Μακμίλαν. Ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ παρακολουθεῖ τὸ ζήτημα στὴν ἐξέλιξη ποὺ παίρνει στὶς διάφορες χώρες καὶ προσπαθεῖ μὲ κάθε τρόπο νὰ ἐπηρεάσει τὴν Κοινωνία τῶν Ἑθνῶν, γιὰ νὰ τοῦ δώσει μιὰ λύση διεθνικὴ, σύμφωνα μὲ τὴ βασικὴ ἀρχή, ὅτι **ἡ γυναίκα δταν παντρεύεται, πρέπει νὰ εἶναι ἐλεύθερη νὰ διατηρεῖ τὴν ἰθαγένειά της ἢ νὰ παίρνει τοῦ ἀντρός της.**

Τὸ ζήτημα ὥριμασε ἀρκετὰ, ὥστε ἀποφασίστηκε νὰ περιληφθῆ ἡ συζήτηση τοῦ στοῦ πρόγραμμα τῆς Διάσκεψης ποὺ θὰ γίνεῖ ἴσως στοῦ 1929 γιὰ τὴν κωδικοποίηση τοῦ Διεθνικοῦ Δικαίου. Ἀκόμα κατορθώθηκε μὲ τὶς διάφορες ἐνέργειες τῶν διεθνικῶν γυναικείων ὀργανώσεων, νὰ ἐκφράσει ἡ τελευταία συνέλευση τῆς Κ. τ. Ε. τὴν εὐχὴ νὰ στείλουν τὰ κράτη ποὺ θὰ λάβουν μέρος στὴ διάσκεψη καὶ μιὰ γυναίκα μέσα στὴν ἀντιπροσωπείαν τους, προκειμένου νὰ μελετηθῆ τὸ ζήτημα τῆς ἰθαγένειας τῆς γυναίκας.

Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους μᾶς ἐνδιαφέρει ἰδιαιτέρα ἡ διάλεξι τῆς κ. Καρύδη καὶ θὰ προσπαθήσομε νὰ δώσομε μιὰ περίληψη τῆς ὁμιλίας τῆς ὅσο τὸ δυνατόν λεπτομερέστερη, γιὰ νὰ κατανοηθῆ ἡ μεγάλη σημασία ποὺ ἔχει γιὰ τὴ γυναίκα τὸ ζήτημα τῆς ἰθαγένειας.

Α) Η ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΓΕΝΙΚΑ

Ἡ κ. Καρύδη ἀνέπτυξε πρῶτα τὶς γενικὲς ἀρχές τῆς ἰθαγένειας, γιὰτις βέβαια τὴ γυναίκα τὴν ἐνδιαφέρει ἡ ἰθαγένεια πρῶτα σὰν κοινωνικὸ ἄτομο καὶ ἔπειτα σὰν γυναίκα. Ὅσο ἓνα ἄτομο μένει στὸν τόπο του καὶ παντρεύεται μὲ πρόσωπο ποὺ ἔχει τὴν ἴδια ἐθνικότητα, βέβαια τὸ ζήτημα τῆς ἰθαγένειας δὲν ἔχει καμιά ξεχωριστὴ σημασία.

Μόλις ὅμως τὸ ἄτομο αὐτὸ φύγει ἀπὸ τὴν πατρίδα του, μόλις πατήσῃ σὲ ξένη χώρα καὶ σχηματίσει δεσμοὺς συγγενικοὺς ἢ ἔρθῃ σὲ συναλλαγὴ μὲ ἄλλοδαπούς, ἅπειρα ζητήματα προβάλλουν ἀμέσως. Καὶ ὅσο συνθετώτερη γίνεται ὁλοένα ἡ νομοθετικὴ ρύθμιση τῆς διεθνικῆς κοινωνίας, τόσο καὶ τὰ προβλήματα τῆς ἰθαγένειας γίνονται πιὸ πολὺπλοκα καὶ ἀεῖζον ὅλο καὶ μεγαλύτερη προσοχή. Καὶ δὲν θὰ κατορθώσουν ποτὲ τὰ Κράτη νὰ λύσουν νομοθετικὰ ὅλες τὶς δυσκολίες καὶ τὶς προστριβές ποὺ σχηματίζονται μὲ τὴν ἰθαγένεια, ὅσο νὰ φτάσομε στοῦν Χρυσὸ Αἰῶνα ὅπου θὰ ὑπάρχει μιὰ πραγματικὴ καὶ ὄχι μοῦνχα θεωρητικὴ Κοινωνία τῶν Ἑθνῶν ὅπως τώρα,

ὅπου θὰ ὑπάρχει ἐνιαῖο νομοθετικὸ συγκρότημα γιὰ ὅλο τὸν κόσμο.

Ἡ ἰθαγένεια δημιουργεῖ δυὸ εἰδῶν συγκρούσεις ἢ ἀνωμαλίες στὴ ζωὴ τῶν ἀτόμων: τὶς **θετικὲς** συγκρούσεις, ὅταν ἓνα πρόσωπο μπορεῖ νὰ συγκεντρῶνει περισσότερες ἀπὸ μιὰ ἰθαγένεια, καὶ τὴν **ἀρνητικὴ**, ὅταν τὸ πρόσωπο αὐτὸ στερεῖται ὅλως διόλου ἰθαγένειας. Οἱ ἀνωμαλίες αὐτὲς ἢ συγκρούσεις προέρχονται ἀπὸ διάφορες αἰτίες: εἴτε γιὰτι τὸ πρόσωπο αὐτὸ γεννήθηκε σὲ ὀρισμένο τόπο καὶ οἱ γονεῖς του γενήθηκαν σὲ ἄλλο, εἴτε γιὰτι θεληματικὰ ἢ ἄθελα του ἄλλαξε ἰθαγένεια, μὲ πολιτογράφηση, γάμο, υἰοθεσία ἀναγνώμιση καὶ γενικά γιὰτι δημιουργήθηκαν συγγενικοὶ δεσμοὶ ἀναμεταξὺ προσώπων μὲ διαφορετικὴ ἰθαγένεια. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς λόγους δύνουν ἀφορμὴ σὲ συγκρούσεις οἱ νόμοι καὶ οἱ διατάξεις τῶν διαφόρων κρατῶν. Γιὰ νὰ διορθώσουν αὐτὴ χαώδη κατάσταση πολλὰ Κράτη κατέληξαν σὲ συνθηκὲς ποὺ ρυθμίζουν ἀναμεταξὺ τους τὴν ἰθαγένεια τῶν ὑπηκόων των. Ὅλες ὅμως αὐτὲς οἱ συμβάσεις ἀποδείχτηκαν ἐφήμερες καὶ ἀνεπαρκεῖς.

Ὁ μόνος τρόπος γιὰ νὰ ληθῆ τὸ πολὺπλοκο αὐτὸ πρόβλημα θὰ ἦταν νὰ διεθνοποιηθῆ, δηλαδὴ νὰ ρυθμισθῆ μὲνα ἐνιαῖο νομοθετικὸ συγκρότημα ποὺ νὰ ἰσχύει γιὰ ὅλα τὰ κράτη χωρὶς ἀφαίρεση. Αὐτὸ ἐπιδιώκει καὶ ἡ Κ. τ. Ε. ποὺ ζητεῖ νὰ συγκαλέσει γιὰ τὸ σκοπὸν αὐτὸν εἰδικὰ Συνέδρια.

Ὡς τόσο θὰ μπορούσε νὰ προετοιμαστῆ τὸ ἔργο αὐτὸ καὶ νὰ κατορθωθῆ γρηγορότερα ἢ πραγματοποιήσῃ μιὰς τέτοιας ἐνιαῖας νομοθεσίας, ἂν κάθε Κράτος ἐφρόντιζε νὰ ρυθμίσει τὴ νομοθεσία του σύμφωνα μὲ τὶς νεώτερες, ἀντιλήψεις ποὺ ἐπικρατοῦν σχετικά μὲ τὸ θέμα αὐτὸ καὶ νὰ περιορίσει ἔτσι τὶς συγκρούσεις τῶν ἰθαγενειῶν καὶ συγχρόνως νὰ προστατεύει τὰ Δημογραφικὰ του δικαιώματα.

Τὰ Κράτη γενικά, πρὸ πάντων ὅμως ὅσο δὲν εἶναι πολὺ εὖρωστα οικονομικὰ ἢ δὲν ἔχουν μεγάλη πολιτικὴ δύναμη, ἢ περιστοιχίζονται ἀπὸ ἐθνικοὺς κινδύνους, εἶναι φυσικὸ νὰ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν αὐξηση τοῦ πληθυσμοῦ των. Ὅταν ἀντιληφθοῦν λοιπὸν αὐτὴ τὴν ἀνάγκη, φροντίζουν καὶ νομοθετικὰ νὰ ἐξασφαλίσουν ὅσο τὸ δυνατό μεγαλεῖτερο ἀριθμὸ ἰθαγενῶν ἢ πολιτῶν. Ἡ νομοθετικὴ προστασία τῆς ἰθαγένειας εἶχε πρῶτα ὡς βάση τὴν ἰθαγένεια **ἐκ καταγωγῆς** (ὁ γιὸς ἐνὸς γάλλου εἶναι γάλλος, ἐνὸς ἑλλήνα ἑλληνας, κτλ.). Οἱ νεώτερες ὅμως νομοθεσίες ἔδωσαν περισσότερη σημασία στὴν **ἰθαγένεια ἐκ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως** (ἂν λ.χ. ὁ γιὸς ἐνὸς ἄγγλου γεννήθηκε στὴ Γαλλία νὰ εἶναι γάλλος κτλ. Αὐτὴ τὴ νέα βάση τῆς νομοθεσίας ὁ ἑλληνικὸς νόμος τέλεια τὴν περιφρονεῖ.

Τὶ ὠφελεῖ τὴν Ἑλλάδα τὸ ἀρθρο τοῦ νόμου 1856 σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο: «Ἑλλήν εἶναι ὁ ἔξ Ἑλληνοπατρὸς γεννηθεῖς», ἀφοῦ δὲν μπορεῖ νὰ ἐξασκήσει πραγματικὰ κανένα δικαίωμα στοὺς πολίτες της ποὺ γεννήθηκαν καὶ κατοικοῦν στὴν ἀλλοδαπή, ὅπως συμβαίνει μὲ τὰ παιδιά τῶν μεταναστῶν μας;

Μέσα στον παγκόσμιο νομοθετικόν ὄργανον πού φανερώναται στους νόμους πολλῶν κρατῶν: τῆς Γαλλίας, (Αὐγ. 1927) τοῦ Βελγίου, (1927) τῆς Ἰταλίας, (1926), τῆς Πολωνίας (1926), τῆς Νορβηγίας (1924), τῆς Ρουμανίας (1924), τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας (1924) κ. ἄ. ἡ Ἑλλάδα ἔμεινε μέ τὸ νόμο του 1856! πού στηρίζεται σὸ παλιὸ σύστημα τῆς **ἐκ καταγωγῆς ἰθαγένειας**. Ἐνα βῆμα πρὸς τὶς νεώτερες ἀντιλήψεις σημειώνει τὸ Νομοθετικὸ Διάταγμα τοῦ 1926 πού κανονίζει μερικὲς περιπτώσεις ἀνώμαλης ἑλληνικῆς ἰθαγένειας.

Σύμφωνα μέ τὸ διάταγμα αὐτό, ὅσοι γεννήθηκαν στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ γονεῖς πού δὲν εἶχαν δηλωμένη ἰθαγένεια ἢ ἀπὸ γονεῖς ἀλλοδαποὺς, πού γεννήθηκαν σ. ἢν Ἑλλάδα, λογαριάζονται Ἕλληνες ὡς πού νάπο δειξοῦν τὸ ἑναντίο. Μὲ τὴ μεταρρυθμίσθη αὐτή, δείχνει ὁ νόμος μας μιὰ τάση νὰ δεχτῆ καὶ τὴν ἀρχὴ τῆς **ἰθαγένειας ἐκ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως**.

Αὐτὰ ὅμως εἶναι ὅλους διόλου στοιχειώδη καὶ ἀνεπαρκῆ ἂν τὰ παραβάλομε μέ τοὺς σχετικούς νόμους τῶν ξένων κρατῶν. Γιατὶ τὰ κράτη αὐτὰ γιὰ τὸ συμφέρον τους τὸ δημογραφικὸ, ἔστρεψαν τὴν προσοχὴ τους πρὸς τὴ γυναῖκα καὶ ἄρχισαν νὰ τὴν λογαριάζουν ὡς ἄτομο, ὡς μητέρα καὶ ὡς σύζυγο, σχετικὰ μέ τὸ ζήτημα τῆς ἰθαγένειας.

* *

Β') Η ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΩΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Ἡ κ. Καρύδη ἐξέτασε ἔπειτα τὴ θέση τῆς **γυναίκας ὡς μητέρας** ὡς πρὸς τὴν ἰθαγένεια στὴν ἑλληνικὴ καὶ στὶς ξένες νομοθεσίες.

Στὴν Ἑλλάδα ἡ μητέρα μεταβιβάζει τὴν ἰθαγένειά της μόνον σὸ **φυσικὸ** τῆς πιδί, ὅπως τοῦ μεταβιβάζει καὶ τὸ οἰκογενειακὸ τῆς ὄνομα, δὲν ἔχει ὅμως δικαίωμα νὰ μεταβιβάσει τὴν ἰθαγένειά της σὸ **νόμιμο** παιδί της, ἂν εἶναι παντρεμένη μέ ἄλλοδαπό.

Ἀπ' ἐναντίας ἡ Γαλλία, πού εἶναι χῶρα τόσο συντηρητικὴ, σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὶς διακρίσεις τῶν φύλων, ἀφομοιώνει σχεδὸν μέ τὸ νέο νόμο της, τὴ θέση τοῦ πατέρα καὶ τῆς μητέρας, ὄχι μόνον ὡς πρὸς τὰ φυσικὰ καὶ τὰ ἀναγνωρισμένα τέκνα, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὰ νόμιμα.

Ἡ κ. Καρύδη μιλεῖ μέ μεγάλο ἐνθουσιασμὸ γιὰ τὸ γαλλικὸ νόμο πού τὸν θεωρεῖ ἀνώτερο ἀπ' ὅλους τοὺς σχετικούς νόμους τῶν ἄλλων ξένων κρατῶν, γιὰ τὴ σαφήνεια τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν ἐπιστημονικότητά του. Ὁ νόμος αὐτὸς δίνει στὴ γυναῖκα ὡς μητέρα ἕνα σπουδαιότατο ρόλο πού ὡς τώρα τῆς τὸν ἀρνιόταν ἡ γαλλικὴ δημόσια ζωὴ.

Ὁ νέος νόμος ἀνοίγει μέ τὴν τρίτη παράγραφο τοῦ α) ἄρθρου ὅτι «Κάθε νόμιμο τέκνο πού γεννήθηκε στὴ Γαλλία ἀπὸ μητέρα γαλλίδα, εἶναι γάλλος». Ἔτσι ὁ νόμος μέ τὴ διάταξη αὐτὴ πραγματοποιεῖ μιάν ἀληθινὴ ἐπανάσταση, γιατί δίνει καὶ στὴ γυναῖκα ὡς μητέρα δικαίωμα πού ὡς τώρα ἦταν ἀποκλειστικὰ προνόμια τῆς πατρικῆς ἐξουσίας.

Δὲν πρόει ὅμως νὰ νομίσουμε ὅτι μέ τὴν πρωτότυπη αὐτὴ διάταξη θέλησε νὰ ἐπιδείξει ὁ γάλλος νομοθέτης τὰ φεμινιστικὰ του αἰσθήματα. Ὁ κύριος

σκοπὸς του εἶναι φανερός: ἡ αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γάλλων ἰθαγενῶν. Ἀπόδειξη ὅτι καὶ τὸ ἄρθρο 4, ὁρίζει ὅτι: «Ὅλα τὰ πρόσωπα πού γεννήθηκαν στὴ Γαλλία εἶναι γάλλοι, μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου». Καὶ ἀκόμη ὁ νόμος αὐτὸς ζητεῖ νὰ προασπίσει τὰ συμφέροντα τοῦ Γαλλικοῦ κράτους ἀπέναντι μιᾶς κατηγορίας προσώπων πού ἐνῶ ἀπολαμβάνουν τὴν κρατικὴ προστασία, σὲ ὄρισμένες περιπτώσεις, ὅπως π.χ. τῆς στρατολογίας, ἐπικαλοῦνται τὴν πατρικὴ τους ἰθαγένεια γιὰ νὰ τὴν ἀποφύγουν. Μὲ τὴν μητρικὴ ὅμως ἰθαγένεια πού ἀναγνωρίζει ὁ νέος νόμος χτυπᾷ τὶς ἐνέργειες αὐτές, πού ἔχουν κάλοιο χαραχτήρα ἀπάτης.

* *

Γ') Η ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Ἡ κ. Καρύδη ἐξέτασε ἔπειτα τὴ θέση τῆς παντρεμένης γυναίκας ὡς πρὸς τὴν ἰθαγένεια.

Ὁ ἑλληνικὸς ἀστικὸς νόμος ὁρίζει ὅτι «**Ἄλλοδαπὴ μεθ' ἑλληνοσ συζευχθεῖσα, γίνεται ἑλληνίς**». Ὁ ἴδιος νόμος ὁρίζει ὅτι «**Ἡ μετ' ἄλλοδαποῦ συζευχθεῖσα ἑλληνίς ἀποβάλλει τὴν τοῦ ἑλληνοσ ἰδιότητα**».

Τὶ συμβαίνει ὅμως ὅταν, σύμφωνα μέ τὸ νόμο τῆς πολιτείας τοῦ ἀντρός της, ἡ ἑλληνίδα αὐτὴ δὲν ἀποκτᾷ τὴν ἰθαγένειά του; Ὁ νόμος μας δὲν προβλέπει καθόλου αὐτὴ τὴν περίπτωσιν καὶ δημιουργεῖ ἕνα πλῆθος ἀπὸ γυναῖκες πού δὲν ἔχουν **καμιάν ἰθαγένεια**. Τὴν ἀδικαιολόγητη αὐτὴ παράλειψη πού τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος ἀποκληρώνει ἔτσι τὰ ἴδια τὰ παιδιά του, κάπως ἐλθοσφύρει ἡ πρόβλεψη τοῦ νομοθέτη γιὰ νὴν περίπτωσιν ἀτυχημάτων, (χηρείας ἢ διαζυγίου) ὁπόταν ἡ γυναῖκα ἔχει τὸ δικαίωμα **ὑπὸ ὄρους** καὶ ἔπειτα ἀπὸ διάφορες διατυπώσεις νὰ ἀνακτήσει τὴν ἰθαγένειά της.

Τὴν παράλειψη αὐτὴ τὴν παρουσίαζε καὶ ὁ γαλλικὸς καὶ ὁ βελγικὸς νόμος, καὶ οἱ δύο ὅμως ἐφρόντισαν πρὸ καιροῦ νὰ συμπληρώσουν τὸ κενὸ αὐτό. Ὁ δικὸς μας νόμος προβλέπει τώρα τὴν περίπτωσιν αὐτὴ μέ τὴν προσθήκη πού ἀπέκτησε μέ τὸ Ν. Δ. τοῦ 1926: «**Ἡ μετ' ἄλλοδαποῦ συζευχθεῖσα ἑλληνίς ἀποβάλλει τὴν τοῦ ἑλληνοσ ἰδιότητα ἐφ' ὅσον προσκιᾶται διὰ τοῦ γάμου τὴν ἰθαγένειαν τοῦ συζύγου της**». Ὡστε ὁποσδήποτε, ὁ γάμος σύμφωνα μέ τὸ δικὸ μας νόμο, ἐπηρεάζει τὴν ἰθαγένεια τῆς γυναίκας, ἀκολουθώντας τὸ παλιὸ σύστημα τῆς ἐνιαίας ἰθαγένειας μέσα στὴν οἰκογένεια.

Τὸ σύστημα αὐτὸ ἔχει καὶ τὰ καλά του, πρῶτα γιατί ἀποφεύγονται τὰ δυσάρεστα πού δημιουργεῖ ἡ σύγκρουση μεταξὺ τῶν διαφορετικῶν νομοθεσιῶν ὅταν οἱ σύζυγοι ἔχουν διαφορετικὴ ἐθνικότητα καὶ ἔπειτα γιατί ἡ διακυβέρνηση τῶν ὑποθέσεων μιᾶς οἰκογενείας εἶναι εὐκολώτερη ὅταν ὑπάγεται ὁλόκληρη σὲ μιὰ νομοθεσία. Καὶ ὅμως ὅλα αὐτὰ τὰ πλεονεκτήματα πού παρουσιάζει τὸ παλιὸ σύστημα ἡ Γαλλία προσχωρεῖ μέ τὸ νέο νόμο της σὸ στρατόπεδο τῶν πιὸ προοδευτικῶν Κρατῶν καὶ ἀφίνει τὴν

(Συνέχεια εἰς τὴν ἑξῆς σελίδα)

(Συνήχεια ἐκ τῆς 4ης σελίδος)

παλιὰ ἀντίληψη, ὅτι ἡ παντρεμένη γυναίκα πρέπει νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἄντρα.

Τὸ ἄρθρο 8 τοῦ νόμου αὐτοῦ ἀναφέρει ὅτι :

«Ἡ ἄλλοδαπὴ ποὺ παντρεύεται μὲ Γάλλο παίρνει τὴ γαλλικὴ ἰθαγένεια **μόνο ἂν τὸ δηλώσει ἡ ἴδια**, ἢ ἂν, σύμφωνα μὲ τὸ νόμο τῆς δικῆς της πολιτείας, ἀκολουθεῖ ὑποχρεωτικὰ τὴν ἰθαγένεια τοῦ συζύγου της».

Καὶ παρακάτω :

«Ἡ γαλλίδα ποὺ παντρεύεται μὲ ἄλλοδαπὸ διατηρεῖ τὴ γαλλικὴ ἰθαγένεια· παίρνει δὲ τὴν ἰθαγένεια τοῦ ἀντρός της **μόνο ἂν τὸ δηλώσει ἡ ἴδια** καὶ ἂν ὁ νόμος τῆς πολιτείας τοῦ ἀντρός της τὸ ἐπιτρέπει.

Τὸ σύστημα αὐτό, νὰ ἔχουν δηλ. διαφορετικὴ ἐθνικότητα οἱ σύζυγοι ὀλονένα ξαπλώνονται. Πολλὰ κράτη ἔδωσαν στὴ γυναίκα τὸ δικαίωμα καὶ τὴν νομικὴ ἰκανότητα νὰ διατηρεῖ ἢ νὰλλάξει τὴν ἰθαγένειά της ὅταν παντρεύεται : Ἡ Ἑλβετία, ἡ Γερμανία, ἡ Ἰταλία (νόμος τοῦ 1919) ἡ Ἀγγλία, ὀλόκληρη σχεδὸν ἡ Ἀμερικανικὴ Ὁμοσπονδιακὴ νομοθεσία, τὸ Βέλγιο καὶ ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία. «Ὅλα αὐτὰ τὰ κράτη ἀναγνώρισαν ὅτι ἡ καινοτομία αὐτὴ ἔχει πολλὰ ἠθικὰ καὶ πρακτικὰ πλεονεκτήματα. Πρῶτα πρῶτα εἶναι συνεπὴς στὶς ἀρχές τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ παρακολουθεῖ τὴν ἐξέλιξη τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν ἀνύψωση τῆς κοινωνικῆς θέσης τῆς γυναίκας. Δὲν μπορεῖ πιά νὰ σταθῇ σήμερα ἡ παλιὰ ἀντίληψη, ὅτι ἐπειδὴ ἡ γυναίκα ἀλλάζει προσωπικὴν κατάστασιν μὲ τὸ γάμο, πρέπει νὰλλάξει καὶ ψυχὴ καὶ αἰσθήματα καὶ νὰ ὑποβληθῇ σὲ μιὰ ξένη νομοθεσία ποὺ τὴν ἀγνοεῖ καὶ ποὺ μπορεῖ σὲ πολλὰ σημεῖα νὰ μὴν τὴ συμφέροι ἢ νὰ τῆς δημιουργεῖ συνέπειες νομικῆς δυσάρεστες καὶ πολλὰς φορὲς νὰ περνᾷ ἀπὸ τὴ μιὰ ἰθαγένεια στὴν ἄλλη ἀκολουθῶντας τὶς πολιτογραφικὰς ὁρῆσεις τοῦ ἀντρός της. Νὰλλάξει ξαφνικὰ σύστημα στὴν περιουσιακὴ της διαχείριση καὶ ἀπὸ τὴν ἀδιατίμητη προίκα νὰ βρῆται ἔξω ἀπὸ τὴν κοινοκτημοσύνη. Ἡ ἐνῶ εἶναι συνηθισμένη νὰ ἔχει πλήρη ἐλευθερία νὰ διαθέτει ὅπως θέλει τὶς πνευματικῆς, σωματικῆς καὶ οικονομικῆς της δυνάμεις, νὰ βρεθῇ ἄξαφνα σὲ θέσιν ποὺ νὰ μὴν μπορεῖ ἐλεύθερα οὔτε νὰ ἐξασκήσει ἐμπόριο χωρὶς τὴ συγκατάθεσιν τοῦ ἀντρός της, οὔτε καὶ τὰ κοσμήματά της νὰ βάλει ἐνέχυρο ἂν τῆς παρουσιασθῇ ἀνάγκη;

Ἐπειτα ἔχομε τὶς διαφορετικὰς ἀντιλήψεις περὶ διαζυγίου ὅπου σύμφωνα μὲ ἄλλες μπορεῖ νὰ βρεθῇ μιὰ γυναίκα ξαφνικὰ καὶ ἀνεξέλεγκτα στοὺς πέντε δρόμους ἢ σύμφωνα πάλι μὲ ἄλλες νὰ εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ περάσει ὀλόκληρη τὴν ζωὴ της μέσα σὲ μιὰν ἀνυπόφορη σκλαβιά :

«Τὸ νὰ ὑποχρεῶνεται μιὰ γυναίκα νὰ ἀλλάξει ἰθαγένεια μὲ τὸ γάμο, εἶναι μιὰ ἀληθινὴ προσβολὴ κατὰ τῆς ἐλευθερίας», λέγει ὁ γάλλος καθηγητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Αἰπ κ. Οἰεμίεου «Μὲ τὸ νὰ τὴν ἀναγκάζει νὰ παρηγηθῇ τὴν πατρίδα της τὴν θίγει στὰ ὑψηλότερα αἰσθήματά της : Ἡ ἀποψη αὐτὴ γίνεταί πολλὰς φορὲς ἐμπόδιο σὲ πολλοὺς γάμους· πολλὰς φορὲς μάλιστα, ὅταν συμβαίνει νὰ εἶναι δη-

μόσιος ὑπάλληλος ἢ δασκάλισσα, ἀλλάζοντας ἰθαγένεια, ἀναγκάζεται νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὴ θέσιν της καὶ νὰ χάσει ἔτσι ἓνα βιοποριστικὸ ἐπάγγελμα, ἂν ἡ νομοθεσία τοῦ κράτους, ὅπου ἀνήκει ὁ ἄντρας της τὸ ἀπαιτεῖ. Ἔτσι δημιουργεῖται ἐνανεὸ ἐμπόδιο στὸ γάμο».

Ἔτσι λοιπὸν στὴν ἐπιψήφισιν τοῦ νέου γαλλικοῦ νόμου, ὑπερίσχυσε ἡ ἀντίληψη, ὅτι πρέπει μὲ κάθε τρόπο νὰ διευκολύνεται ὁ γάμος καὶ ὅτι ἓνα ἀπὸ τὰ ἐμπόδια εἶναι ἡ ὑποχρέωσις τῆς γυναίκας νὰκολουθῇ τὴν ἰθαγένεια τοῦ ἀντρός της. Ἡ αὐθεντικὴ ἐρμηνεία τοῦ νέου νόμου, χαραχτηρίζεται ὡς **ἀποτρεπτικὴ** νὰ ἐπιβάλλεται καὶ στὴ συνειδήσιν καὶ στὴ σκέψιν τῆς γυναίκας, ἢ ὑπεροχὴ τοῦ ἀντρός.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τοὺς ψυχολογικοὺς αὐτοὺς λόγους, ὑπάρχουν καὶ οἱ λόγοι τῆς δημογραφίας ποὺ παίζουν καὶ στὸ ζήτημα τῆς ἰθαγένειας τῆς παντρεμένης γυναίκας, σημαντικὸ ῥόλο. Ὁ γαλλικὸς νόμος, δὲν ἀπομακρύνεται οὔτε στιγμὴ ἀπὸ τὸν ἀρχικὸ σκοπὸ τοῦ δηλ. νὰ μὴν ἀφήσει καμιά εὐκαιρία νὰ τοῦ ξεφύγει, προκειμένου ναυξήσει τὸν ἀριθμὸ τῶν πολιτῶν του. «Ὅταν λοιπὸν ἓνας νόμος ξένου κράτους, ὁρίζει, ὅτι ἡ γυναίκα ποὺ ἀνήκει αὐτὸ τὸ κράτος παίρνει τὴ γαλλικὴ ἰθαγένεια ἂν παντρευθῇ μὲ γάλλο, ὁ γαλλικὸς νόμος, δέχεται μὲ προθυμία ὅτι ὁ ξένος νόμος ἀπορρίπτει ἀδίκως καὶ παραλόγως. Ἀφοῦ λοιπὸν δέχεται τόσο πρόθυμα ξένα στοιχεία, γιατί νὰ μὴν προσπαθῆσαι νὰ συγκρατήσαι τὰ δικά του, ποὺ ὅσο κι ἂν ἀποξενωθῶν μέσα στὸ καινούριον περιβάλλον τους, πάντα θὰ κρατοῦν μέσα τους καὶ μερικὸς δεσμούς μὲ τὴν πατρίδα τους; Συμφέροι λοιπὸν σὲ κάθε ἔθνος ὅπως τὸ ἀναγνώρισε ἡ Γαλλία, νὰ μὴν κόβει κάθε πολιτικὸ δεσμὸ μὲ τὰ δικά του παιδιὰ!

Προσπίζοντας ὅμως τὰ δικά της πολιτικὰ συμφέροντα ἡ Γαλλία, δὲν παραγνωρίζει καὶ τὰ ξένα. Ἔτσι σύμφωνα μὲ τὸ νέο νόμο, ἡ ἄλλοδαπὴ ποὺ παντρεύεται μὲ Γάλλο, εἶναι ἐλεύθερη νὰ κρατήσῃ, ἂν θέλει τὴν ἰθαγένειά της ἢ νὰ πάρει τοῦ ἀντρός της.

Ἡ δήλωσις τῆς γυναίκας πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο ἢ κατὰ τὸ γάμο, κανονίζει τὸ ζήτημα καὶ γιὰ τὴν γυναίκα καὶ γιὰ τὴν ἰθαγένεια. Γιατὶ ἔτσι ἡ γυναίκα εἶναι σὲ θέσιν νὰ ποδείξει καὶ τὰ πατριωτικὰ της αἰσθήματα καὶ νὰ περιφρουρήσῃ τὰ νόμιμα συμφέροντά της, ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴν ἰθαγένεια καὶ τὸν ἴδιον καιρὸ νὰ δεῖξει καὶ τὸ βαθμὸ τῆς πνευματικῆς της ἀνάπτυξης, γιατί τῆς δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ διαφυλάξῃ τὴν ἀτομικὴ καὶ ψυχικὴ της ἐλευθερία. Ἄν πάλι βρῆται ἡ γυναίκα σὲ κατώτερον πνευματικὸ ἐπίπεδο, θὰ δεχτῇ μὲ τὴ δήλωσίν της τὴ κηδεμονία τοῦ συζύγου της.

Αὐτὴ εἶναι ἡ νομικὴ θέσιν τῆς ἰθαγένειας τῆς γυναίκας καὶ στὸν τόπο μας καὶ στὰ ἄλλα κράτη.

Τελειώνοντας τὴν τόσο ἐνδιαφέρουσα ὁμιλίαν τῆς ἡ κ. Καρύδη, ἀνέφερε τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ δείχνει ἡ Κ.Τ.Ε. γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό, ποὺ ζητεῖ νὰ τοῦ δώσει μιὰ λύσιν διεθνικὴ. Γι' αὐτὸ συγκαλεῖ συνέδριον ἐιδικό, ὅπου προκειμένου νὰ μελετηθῇ ἡ κωδικοποίησιν

τοῦ Διεθοῦς Δικαίου, θὰ συζητηθῆ καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἰθαγένειας τῆς γυναίκα καὶ γι αὐτὸ συσταίνει στὰ Κράτη μέλη της νὰ στείλουν γυναῖκες ἀντιπροσώπους ἢ τεχνικοὺς συμβούλους στὸ συνέδριό αὐτό. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ τόπος μας δὲν βρίσκεται ἀκόμα οὔτε στὸ ἄλφα ὡς πρὸς τὸ ζήτημα αὐτό, θὰ πρέπει νὰ γίνῃ κάθε προσπάθεια ὥστε νὰ κινήσομε τοῦλάχιστο τὸ ἐνδιαφέρον του. Καὶ ἐπειδὴ ὑποθέτει ἢ κ.

Καρῦδη ὅτι ἡ φεμινιστικὴ ἀποψη τοῦ ζητήματος δὲ θὰ κινήσει βέβαια τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, θὰ ἔπρεπε νὰ στηριχτοῦν οἱ ἐνέργειές μας στὸ ἐπιχείρημα τοῦ δημογραφικοῦ συμφέροντος τοῦ ἴδιου τοῦ κράτους. Ἡ ἀποψη αὐτή, τελειώνει ἡ ὁμιλήτρια ἐνδιαφέρει βέβαια, καὶ τὶς ἑλληνίδες ὡς πατριώτισσες καὶ ἔτσι οἱ ἐνέργειές τους μποροῦν νὰ στηριχτοῦν σὲ διπλῆ βάση.